Ms 2499/53

Debrecen, 1959. XII. 14

Kedves, jó Mesterem!

Bizonyos restelkedéssel veszem kezembe a tollat, hogy az olyan régen tervezett és csak ma a megvalósulás állapotába kerülő levelemet megírjam. Hosszú hallgatásom nem azt jelentette, hogy nem gondoltam az én egyik legnagyobb Jóakarómra, hanem azt, hogy lassanként ott tartok, soha semmihez sincs időm, annyira megduzzadtak feladataim. Magánéletem alig van, családi, baráti, tudományos kapcsolataim ápolására alig tudok időt szakítani.

Mielőtt életem folyásáról és munkám jelenlegi állásáról beszámolnék, tessék nekem megengedni, hogy szívem egész melegével kívánjak minden jót születése napjára. Erőt, egészséget, szép harmónikus hosszú életet, sok-sok sikert, töretlen munkakedvet további munkájához. Legyen továbbra is olyan Kiváló Mestere, Tanítója, Vezetője a fiatal nyelvészgárdának, mint eddig, és ilyen világító fáklyája a hazai finnugrisztikának, mint amilyennek bel- és külföldi viszonylatban meg- és elismerhették. Tudósi nagysága, emberi szerénysége, igazi humanizmusa sokáig lebegyen élő példaképként a mai fiatalok előtt.

Igaz nagyrabecsülésemnek és őszinte szeretetemnek e gyarló szavakon kívül, szívesen adtam volna kifejezést egy szerény cikkel is, de sajnos sem az NyK., sem a MNy. szerkesztősége nem jelezte, hogy melyik számmal kívánnak hódolni Fokos kartársnak, így tanulmányaim megkésve jutottak el az NyK. hoz, és már csak a jövő évi első számban láthatnak napvilágot. Tessék a megkésett tiszteletadást elfogadni tőlem.

Egyebekben nagyon vártam a találkozás lehetőségét Pécsett is és Szegeden is, sajnos egyiken sem tetszett megjelenni.

A pécsi konferencia eléggé fárasztó volt, és a záróaccord Beke professzorral való nézeteltérésem miatt nem a legjobb emlékű. Egy kicsit erélyesebben vettem védelmembe azokat, akikről lehengerlő bírálatot mondott, valamint tudományos meggyőződésemet, amelyet ő szintén megtámadott és fantazmagóriának ítélt; ez nem tetszett neki - és azt mondta - leveszi a kezét rólam, mert nem

akarok az ő vezetése alatt tovább fejlődni. Lehet, hogy azóta megbékélt, én egy levélben kifejtettem álláspontomat és magam részéről „nine ira et studio" döntöttem az ügyre. De sokáig fájt mindaz, amit és ahogy mondott. A vegyes konferenciától kellemesebb élményekkel jöttünk vissza.

Disszertációmról sajnos nem tudok érdemlegeset mondani. Ha kis szabad időm van, olvasgatom az ógyaku irodalmat, de akkor, hogy az átalakítás nagy műveletéhez neki fogjak még ez ideig nem jutottam hozzá. Nyáron a nyári egyetemen voltam elfoglalva és a -ni főnév igenévképzőről írt tanulmányomat valamint „Adalékok rokonságneveink történetéhez" c. két tanulmányomat rendeztem sajtó alá (hetvet német nyelven a FUF. és Studia Slavica számára) Az új tanév annyi új feladattal, problémával hozott, úgyanakkor munkakörülményeimben pedig oly kevés változást (még mindig ölödi magammal dolgozom az intézet könyvtárhelyiségében), hogy komoly tudományos elmélyülést kívánó munkához minimális megadva a kellő külső feltételek sem, hát még a belsők!

Egy halvány reménysugaram azért van - és ez, egy esetleg kedvezően elintézhető finnországi kiküldetés a jövő év elején. A Művelődésügyi Minisztérium az egyik őszre ösztöndíjas helyet a debreceni egyetemnek adta egy „fiatal" munkatárs számára. Az egyetem engem jelölt erre az ösztöndíjra. Ha a „fiatal"-t nem korra, hanem a tudomány művelésében eltöltött évekre vonatkoztatják, akkor nem lesz akadálya a dolognak. De hát ez még kérdéses, éppen ezért tervezek hamarosan részletes közlésemet, mely éppen ezen Achilles sarkát felhasználva kérdezi meg valaki vagy valakik az ellenakciót a végleges döntés előtt. Ha kijövök, akkor azt az időt csak disszertációmra fordíthatom. Ha itt maradok, akkor részletes (TIT előadás, tudományos ülésszaki előadás előkészítése, új kollégiumok stb. kidolgozásával bezsúfolva).

A család jól van. Fiam jövő évben védi meg diplomatervét mint geofizikus mérnök; kislányom első riportlapját tavaszi matiné-n, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Szakközépiskola Tanszakának kitűnő növendéke és nagyszerű hegedűs (kétnapi játszik egy kedves tiszteletére rendezett kamaraversenyen, mint a szakiskola egyik legjobb növendéke), fejem egészségi állapota is jobb, mint tavaly. Ígéretet az őszi időszakban járó legyengülésemet és nehézségeimet könnyebben veszi.

Hűséges házasságunkat remélem teljes abszolútot ráztam az eddigi hullámhegyeket. Most még csak egyet. A közelgő karácsonyi ünnepekre és újévre a legjobbakat kívánom Önnek és kedves családjának és kérem örvendetesen meg néhány sorral

a régi hűséggel és igaz tisztelettel

Kövesi Magda

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Debrecen, 1962. II. 11. Ms 2499/54

Kedves jó Mesterem!

Már napok óta készülök, arra, hogy megközönjem végtelen jóságát és kedvességét, amellyel különnyomataival megajándékozott – és nem is kell hangsúlyoznom – megtisztelt.

Ha nem is élünk Igazgató úr közelében és ritkán van alkalmunk, hogy nagrabecsülésünket, tiszteletünket, szeretetünket élőzóban is kifejezzük, nagy-nagy kívei, igaz tisztelői és barátai sorába számítjuk magunkat itt Debrecenben, és valamennyiünket boldogyá tesz az a tudat, hogy Igazgató úr is jó szívvel van irántunk, és ennek már annyiszor adta ékesebbnél-ékesebb tanújelét. Nagyon közönjük – különösen én – és kérjük tartson meg bennünket továbbá is szerető jóindulatába és soroljon legnagyobb és legőszintébb kívei közé. –

Az ural-altáji nyelvek szintaktikai egyezésének kérdése nagyon érdekes és kikutatlan terület. Feltehetően

sok mondanivalója lesz a két nyelvcsalád kapcsolatainak kérdésében. Ebben a félévben ismét finnugor őstörténeti kérdésekkel foglalkozom, a finnugor népek és nyelvek kollégiumon belül, és ilyenkor ismét élesebben látom mennyi még a tisztázni megoldani való. Nagyon örülnék, ha drága Mesterem egyszer pár sorban megírná nekem. Hogyan látja a jelen kutatások tükrében az őshaza kérdését, az uráli-indoeurópai, uráli-altáji és uráli juhagir kapcsolatok problémáját. Ön óriási nag és nélességében is utolérhetetlen tárgyi tudásával, a külföldi zakirodalom mélyreható ismeretével talán már sok mindent másképpen lát mint az utolsó szintézisek egyike-másika.

Feltehetően kevesebb tévedés, félreértés kapcsolódik a forrásos kor nyelvi emlékeinek kereséséhez, de a mi területünkön való kutatások mégis színesebbek, érdekesebbek és számos új eredmény elérésével kecsegtetnek. Ig az ön kutatásai drága Mesterem, amelynek mindegyikével – ig a most elküldöttekkel is – nag lépésben vitte előbbre szaktudományunkat.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Magamról is kadd zóljak pár zót. Megfogadtam legutolsó találkozásunkkor adott tanácsát. Az elmúlt kónapban – már amennyire lehetett – megpróbáltam pihenni. Hihetetlenül fáradtak érestem magam az elmúlt év tenger izgalma és a megfeszített munkatempo után. Sokat fájt a fejem és nagon rosszul aludtam keteken keresztül. A soproni kikapcsolódás sem sokat segített, kiszen igen sok tisztázatlan problémával küzd negény jó anyám, aki támasz nélkül és tőlünk távol éldegél gyengén, betegen. Az ő gondjai, sorsa, az otthoni problémák, az érte való aggódalom bizony akkor is most is erősen foglalkoztatnak és idegileg való megerősödésemet gátolják.

Most meg már itt az új félév, sok feladatával amelyel meg kell birkózni akkor is, ha az ember érzi, hog már nem 20 éves, és az elmúlt években bizony nem sokat pihent.

A család ifjú tagjai nagon népen, becsületesen dolgoznak. Nag fiam Pesten él, és a Geofizikai Kutató Intézetben dolgozik, Éva lányom ez évben is

egy „jó" kivételével csupa „jeles"-sel zárta a mat.-fiz. zak. IV. évf.-nak 1 félévét. A kicsi meg a Zenemüvészeti Főiskola felé nézeget vágó zemmel, ahová nagon szeretne bekerülni, de kérdés sikerül-e neki e vágálmának valóra váltása. Az uram a csodálatos gyógyszer jóvoltából, amit a fiatal vilkuna kázaspár küldött zámára zemmel láthatólag jobban van és bár szeme nem javult, sőt – mint a legutóbbi orvosi vizsgálaton megállapították a folyamat lezárult, a retina vérellátása megszünt, így látni már nem fog a jobb zemével – szíve és idegei jobb állapotban vannak mint tavaly – így rokkantsági foka 60%-ról 40%-ra csökkent. Ennek nagon örültünk, csak így is maradjon!

Remélem és szívből kívánom, hogy drága Mesterem és egész családja jól, influenza mentesen telelt és friss, jó egészségben várja a rövidesen eljövő szép tavaszi napokat.

Igen jó egészséget, békés, boldog sikerekben eredményekben gazdag alkotó éveket kíván

igaz szeretettel

Kálás és szerető kése

Magda

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Debrecen, 1969 XII. 2 Ms 2499/55

Kedves, jó Mesterem!

Először is engedje meg nekem, hogy 85 éves születésnapja alkalmából a hála és szeretet virágait – ha gondolatban és képletesen is – oda helyezzem az Ön lábai elé és ha már december 8-án nem is lehetek ott az Önt körülvevő barátok és tisztelők között, legalább ebben a formában fejezhessem ki jókívánataimat (Talán rövidesen személyesen is megtehetem ezt)

Adja az Ég, hogy még számos évet tölthessen körünkben jó erőben, egészségben, és töretlen munkakedvel és munkabírással szolgálhassa szeretett tudományunkat és mint eddig is úgy ezután is példaképe lehessen a fiatal tudósnemzedéknek abban a vonatkozásban, miképpen lehet az igazi Tudományt művelni és mindig, minden körülmények között megmaradni jó, becsületes és igaz Embernek is.

Azt kiszem, én már annyiszor elmondtam, mit köszönhetek

Önnek, hogy csak ismétlésekbe bocsátkoznék. Egy nagyon sokáig árnyékban élő, embert ön vezetett vissza a napra, egy önbizal mát elvesztett valakit megtanított arra, hogy hinni és bízni indjon képességeiben. Mesterem nélkül talán nem mertem volna a nagy Mű megírására sem vállalkozni. Sokasem felejtem el a vizsgámon és vitámon érzett jóindulatú támogatását. Azt kiszem nagyon kevesen tudták olyan mélyen átérteni és átérezni, mit jelent 40 éves korban egy három gyerekes családanyának ismét folytatni a tudományos munkát, amelyet 24 éves korában abba kellett hagyni – mint drága Mesterem. Azért fájt mindig és fáj most is, ha mellőzés ér vagy ha munkáimat olyanok igyekeznek saját nézeteik egyedüli „helyességének" tudatában megbírálni, akik nyílegenes pályán futottak fel a Parnassus csúcsára.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Írtam múltkori levelemben arról, hogy nyugdíjba vonulásom előtt szerettem volna doktori dimertáció-mat is megírni. Először „a permiek és más rokon népek

kapcsolatának nyelvi emlékeiről óhajtottam írni és pl. a zürjén-kavjalai, vepsze stb érintkezésekre vonatkozó irodalmat Fumországban (1967-ben) örne is gyűjtöttem. De láttam hogy túl nagy fejzébe vágtam a fejzémet. Most már a permi-előmagyar érintkezés nyomainak kutatására korlátoztam volna témámat, és meg is kezdtem a munkát (a közösnek gondolható szókincs felgyűjtését, hangtani sajátságok regisztrálását), de az elmúlt két évben alig jutottam a munkához. Kálmán prof távollétében sok feladat hárult rám, most, hogy ő itt van, ismét távol van valaki a tanszéktől (a fiatal Keresztes László), a Magyar Tanszékről hárman. Nemcsak az órák ellátásában jelentkezik a többletmunka (10-12 órában tanítunk), hanem az adminisztrációban, hallgatókkal való foglalkozásban, társadalmi munkában is. Ha az ember ráadásul annyi, anya és nagyanya a családi problémák alól sem vonhatja ki magát és a családi terhekből is kivezi a részét. Van két drága unokánk és tekintettel arra, hogy leányom volt az egetlen, aki vádalta

velünk marad, hogy öregségünkre ne legünk egedül, ugyanakkor ő is nagyon el van foglalva mint a Gyakorló Gimnázium matematika tanára, a férje pedig mint körzeti orvos, ak urammal együtt segítünk nekik a gyerekek istápolásában – még ha tudományos álmainról ezért le is kell mondani. De vajon, mi érdek fűződik ahhoz, hogy pl. belőlem tudományok doktora legen? Nem vagyok modern nyelvész, a hagyományos módszerekkel dolgozom, és örülök ha 1-2 ükkeréjéig futja erőmből és időmből (t.i. évenként), azoknak megjelenésére is mindig várnom kell. Jelenleg az urali genitivus kérdésével foglalkozom (a III Finnugor Kongresszusra szeretném tanulmány alakjában megírni kételyeimet ebben a vonatkozásban). Elég sokáig vimaéltem türelmével de olyan jól esett elmondani gondjainat. Kéves elnékését kérem.

Ne tessék karagudni, hogy a különnyomat borítékokkat ily késve küldettem el könyvtárosunkkal, de a Magyar Nyelvjárások expediálása sok borítékot vett igénybe, nem tudtuk mennyit tudunk megtakarítani a kontingensből.

Tessék elhinni, ha nem is írok, de nagyon-nagyon sokat gondolok drága Mesterenszre és K. Családjára és bármikor bármiben szolgálatára lehetek, szívesen megtesem – ha van rá lehetőségem. A közelgő ünnepekre is a lehető legjobbakat kívánom önünk és K. Családjának

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA